

N:o 67.

Ank. till Riksd. kansli den 19 april 1898, kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag
till förordning angående skyddskoppypningen i riket.*

Genom proposition, n:o 2, af den 3 december 1897, hvilken af båda kamrarne blifvit till lagutskottet hänvisad, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastik-ärenden för nämnda dag föreslagit Riksdagen att antaga ett så lydande förslag till

Förordning

angående skyddskoppypningen i riket.

Med upphäfvande af nådiga reglementet för skyddskoppypningen i riket den 29 september 1853 äfvensom af öfriga mot hvad här nedan stadgas stridande föreskrifter, förordnas som följer:

§ 1.

Mom. 1. a) Hvarje barn skall med skyddskoppor ympas (vaccineras) före utgången af det på dess födelseår närmast följande kalenderåret, så-

framtidigt icke med läkareintyg styrkes, att barnet haft smittkoppor eller ej kan utan fara för sin hälsa ympas.

b) Då den ympningsskyldiges hälsotillstånd utgör hinder för ympning, skall denna verkställas inom ett år efter det ifrågavarande hinder upphört.

c) I händelse ympning ej slår behörigen an, skall densamma senast inom ett år förnyas och, om den äfven då slår fel, efter minst tio månaders förlopp upprepas under det på sista ympningen närmast följande kalenderåret. Slår ympningen jemväl då fel, anses personen i fråga oemottaglig för skyddskoppympning och är ej skyldig att sådan vidare undergå.

d) Efter hvarje verkställd ympning skall den ympade å utsatt tid och ställe tillstädeskomma och undergå besigtning för utronande af ympningens påföljd.

Mom. 2. Varder något af hvad här ofvan stadgats ej inom föreskrifven tid fullgjordt, kvarstår skyldigheten, intill dess den blifvit uppfylld.

§ 2.

Skyldighet att i de fall, hvarom föregående paragraf handlar, draga försorg om ympnings och besigtningens verkställande åligger, då den, som skall ympas eller besigtigas, ej fyllt aderton år, hans målsman.

§ 3.

Mom. 1. Hvar och en, som har tillsyn öfver skyddskoppympningen eller bestyr dermed, bör låta sig angeläget vara att, såväl i allmänhet som i synnerhet då något fall af smittkoppor i orten yppats, befrämja förnyad ympning (revaccination) af personer, som för mer än tio år tillbaka undergått vaccination.

Mom. 2. I afseende på revaccination af dem, som till krigstjänst antagas, gälla särskildt meddelade föreskrifter.

§ 4.

På helsovårds- eller kommunalnämndens anfordran skall, beträffande person, som öfverskridit den för vaccination i allmänhet bestämda åldersgräns, företes intyg, att han blifvit med framgång vaccinerad eller, om så

icke skett, styrkas, att dertill förefinnes giltigt skäl. Fullgörandet häraf åligger i fråga om person, hvilken ej fyllt aderton år, hans målsman.

§ 5.

Föreståndare för allmän eller enskild skola, läro- eller uppfostringsanstalt vare skyldig att före persons intagning såsom lärjunge vid anstalten affordra honom eller, om han står under målsman, den sistnämnde intyg, att personen i fråga antingen blifvit med framgång vaccinerad eller på grund af någon af de i § 1 nämnda omständigheter är vid tillfället fri från skyldighet att undergå ympning. Utan sådant intyg må icke någon vinna inträde såsom lärjunge vid anstalten, dock med undantag för skolpliktigt barn, som anmäles till intagning i folkskola eller i läroanstalt för döfstumma eller blinda; börande sådant barn, om behörigt intyg ej företetts, genom föreståndarens försorg genast anmälas hos helsovårds- eller kommunalnämnden i den ort, der barnet är kyrkobokfördt, och, så snart lämpligen ske kan, med tjenliga medel befordras till ympning.

Såsom föreståndare enligt denna paragraf anses, om vid anstalten finnes blott en lärare eller lärarinna, denna. Der flera lärare eller lärarinnor äro anställda, skall, om rektor, föreståndare eller styresman för anstalten ej finnes, såsom föreståndare enligt denna paragraf anses, vid offentlig folkundervisningsanstalt den, som af vederbörande skolråd eller skolstyrelse fått sådant uppdrag för hela anstalten eller del deraf sig anförtrodt, samt vid annan läro- eller uppfostringsanstalt den bland lärarne eller lärarinnorna som har den längsta tjänsteåldern, och, vid lika tjänsteålder, den, som är till lefnadsåren äldst.

§ 6.

Mom. 1. Rättighet att vaccinera tillkommer:

- a) legitimerade läkare;
- b) andra personer af båda könen, hvilka, på sätt särskildt finnes stadgadt, inhemtat kunskap och vunnit skicklighet i konsten att vaccinera äfvensom förvärfvat insigt om äkta skyddskoppors förlopp och kännetecken jemte kunskap om sättet att föra vaccinationsjournal samt häröfver erhållit föreskrifna intyg; och
- c) dem, hvilka, då denna förordning träder i kraft, ega behörighet att vaccinera.

Mom. 2. Endast legitimerad läkare må taga vaccin af ympad person. I lappmarken vare likväl äfven vaccinator, som icke är legitimerad läkare, berättigad att på nämnda sätt taga vaccin, när skyddskoppym্পningen der eljest ej kan upprätthållas.

§ 7.

Mom. 1. Hvarje kommun i riket utgör för sig ett vaccinationsdistrikt, inom hvilket erforderligt antal vaccinatorer (vaccinatriser) skall af kommunen anställas. Varda två eller flere vaccinatorer anställda inom en kommun, skall åt hvarje vaccinator anvisas ett särskildt tjenstgöringsområde (vaccinationskrets). Beslut om vaccinationsdistrikts fördelning i sådana områden fattas, efter helsovårdsstyrelsens hörande, i stad af stadsfullmäktige eller allmän rådstuga och å landet vid kommunalstämma samt underställes Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Varder beslutet fastställt, skall det samma införas i Kongl. Maj:ts befallningshafvandes allmänna kungörelser. På enahanda sätt förfares vid fråga om ändring eller upphäfvande af distriktets fördelning i vaccinationskretsar.

Mom. 2. Vilja två eller flera kommuner, som gränsa intill hvarandra, förena sig om gemensam vaccinator, må det ske, om tillstånd der-till lemnas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken då jemväl har att meddela de särskilda föreskrifter, som pröfvas nödiga för skyddskoppym্পningens behöriga handhafvande inom dessa kommuner. Vid gemenskap, som sålunda blifvit bestämd, skall förblifva, intill dess Kongl. Maj:ts befallningshafvande, efter gjord framställning, annorlunda förordnar.

Mom. 3. I civil tjenst anställd läkare må ej, utan på skäl, som af medicinalstyrelsen godkännes, undandraga sig att vara vaccinator i den till hans tjenstgöringsområde hörande kommun eller vaccinationskrets, inom hvilken han är bosatt; dock bör, der så pröfvas nödigt, erforderligt antal lämpliga och till skyddskoppym্পnings utöfvande behöriga personer ställas till läkarens förfogande att under hans inseende biträda vid skyddskoppym্পningen.

Mom. 4. I stad, der blott en stadsläkare är anställd, skall han vara vaccinator för staden i dess helhet eller, om den är delad i vaccinationskretsar, inom en af dessa. Har stad i sin tjenst två eller flere stads- eller stadsdistriktsläkare, skall minst en af dem vara vaccinator derstädes. Jemväl i dessa fall skall, der så pröfvas nödigt, erforderligt antal lämpliga och

behöriga biträden ställas till vederbörande läkares förfogande i enlighet med hvad i mom. 3 af denna paragraf sägs.

§ 8.

Ingen må vägra legitimerad läkare, som vaccinerat barn, att af det samma taga ympämne, om sådant befinnes erforderligt och med ympningens framgång förenligt. Under enahanda förutsättning må vaccintagning från barn ej heller vägras annan dertill berättigad vaccinator i lappmarken.

§ 9.

Från medicinalstyrelsens vaccinationskontor ega vaccinatorer, så ock andre, som hafva befattning med skyddskoppympningen, att vid behof requirera och i mån af tillgång utbekomma animal vaccin, som skall lemnas kostnadsfritt åt förste provinsialläkare och med dem likstälde stadsläkare äfvensom åt vaccinatorer. Pålitligt ympämne skall jemväl hos nämnde läkare hållas vederbörande vaccinatorer kostnadsfritt till handa.

§ 10.

Utgifter för tryckning af instruktioner, anvisningar för skyddskoppympningens utöfvande, blanketter till vaccinationslistor och vaccinationsintyg m. m. äfvensom förste provinsialläkares och med dem likstälde stadsläkares nödiga omkostnader för beredande af tillgång på ympämne godtgöras af statsmedel.

§ 11.

Huruledes postafgifter för försändelser, hvilka i tjänsteärenden från vaccinatorer aflemnas till posten för att genom dess försorg befordras, må gäldas af allmänna medel, samt huru och på hvad vilkor frankeringsfrihet må åtnjutas för postförsändelser, innehållande vaccin eller requisition å sådan, derom är särskildt stadgadt.

§ 12.

Vaccinator eger åtnjuta arfvode och ersättning enligt följande bestämmelser.

a) För hvarje person, som vederbörligen uppförts å de årliga ympningslistorna, utgår, der ej annorlunda öfverenskommes, af kommunens medel ett arvode af 20 öre.

b) För hvarje lyckad vaccination eller revaccination betalas af den ympade eller hans målsman, mot erhållande af ett utaf vaccinatören utfärdadt intyg angående ympningen, en afgift af 50 öre; skolande dock för person, hvilken enligt bevis af vederbörande kyrkoherde, kronobetjent eller stadsfogde är fattig eller som, i fall sådant bevis ej företetts, saknar utmättningsbar tillgång till afgiftens erläggande, denna gäldas af den kommun, i hvilken ympningen egt rum. Intyg, att ympning slagit fel samt huruvida och, i sådant fall, när förnyad ympning skall anställas, lemnas utan afgift.

c) För förnyadt sådant vaccinatörsintyg, hvarom i punkten b) förmåles, erlägges af den, som begärt intyget, 25 öre. Begär enskild person af vaccinator annat intyg, skall intyget af den sökande lösas med 50 öre. Intyg, som i denna punkt afses, må utan afgift utbekommas under enahanda villkor, som för liknande fall stadgas i förordningen angående expeditionslösen.

d) För inställelse å offentligt utlyst vaccinations- eller besigningsmöte utgår, derest vaccinatören är förste provinsialläkare, provinsial-, extra provinsial- eller biträdande provinsialläkare eller vikarie för sådan läkare, i enahanda ordning som vid läkares tjänsteresor, af statsmedel en särskild ersättning, der platsen för nämnda möte ligger annorstädes än i stad, hvarest läkaren är bosatt, och derjemte befinner sig på längre afstånd från läkares bostad än två kilometer, efter den klass i gällande resereglemente, som är för provinsialläkare bestämd, och i annat fall med fem kronor i dagtraktamente utan rätt för läkaren att beräkna reseersättning. Åt annan vaccinator å landet skall för hans inställelse å sådant möte, när platsen därför ligger på längre afstånd än två kilometer från hans bostad, skälig reseersättning utgå af kommunens medel efter den grund, som vid vaccinatörens antagande eller sedermera blifvit å kommunalstämma fastställd.

Har den i punkten b) stadgade afgift icke blifvit till vaccinatören erlagd inom trettio dagar, sedan hans i samma punkt omförmälda intyg om lyckad vaccination eller revaccination funnits att hos honom tillgå, eger vaccinatören att å landet, hvartill i detta fall jemväl hänföres stad, lydande under landsrätt, till kronofogden och i öfriga städer till vederbörande stadsfogde eller, der stadsfogde ej finnes, till magistraten aflemna ifrågavarande intyg jemte af vaccinatören till rättigheten bestyrkt restlängd,

upptagande de ympades och deras målsmäns namn och hemvist samt de oguldna afgifternas belopp, hvarefter med afgifternas indrifning och redovisning förfäres på sätt i fråga om uttagande af expeditionslösen är stadgadt; åliggande det utmättningsförrättaren att, när den ympade eller hans målsman saknar utmättningsbar tillgång till afgiftens erläggande, derom utan ersättning lemna erforderligt intyg, hvarefter afgiften, likaledes utan ersättning, skall uttagas hos vederbörande kommun. De i punkten c) omnämnda afgifter må utmätas i enahanda ordning, som är bestämd för utmätning af expeditionslösen.

§ 13.

Mom. 1. Målsman, som utan giltigt skäl uraktlåter att efter anmaning fullgöra hvad honom enligt § 2 af denna förordning åligger, straffes med böter från och med två till och med tjugu kronor. Till enahanda straff vare ock den förfallen, som, sedan han fyllt aderton år, utan giltig orsak underlåter att efter anmaning ställa sig till efterrättelse något af hvad som föreskrifvits i § 1. Visar sålunda sakfärd person fortfarande försumlighet eller tredska med hänsyn till uppfyllandet af ifrågavarande skyldighet, eger vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnd förelägga honom viss tid, inom hvilken, vid vite, berörda skyldighet skall vara fullgjord. Försittes vitet, eger nämnden att genom nytt vite göra sig hörsammad eller anmäla förhållandet hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande. Af kommunalnämnd förelagda viten må tillhoppa ej öfverstiga tjugu kronor.

Mom. 2. Den, som ej ställer sig till efterrättelse stadgandet i § 4, böte två kronor, när ohörsamheten icke är förenad med förseelse, som är belagd med högre ansvar.

Mom. 3. Vägrar någon att under de i § 8 anförda omständigheter låta taga vaccin, straffes med böter från och med två till och med femtio kronor.

Mom. 4. Vaccinator eller annan utöfvare af skyddskoppypmpning eller föreståndare för skola, läro- eller uppfostringsanstalt eller med sådan föreståndare enligt § 5 likställd person, som utan laga förfall underlåter att fullgöra hvad honom enligt denna förordning eller särskilda i kraft af densamma utfärdade föreskrifter åligger, böte, der underlåtenheten icke enligt allmän lag är belagd med högre ansvar, från och med två till och med femtio kronor. Låter vaccinator eller annan utöfvare af skyddskoppypmpning sig ej häraf rätta och är förseelsen af svårare beskaffenhet, eger

medicinalstyrelsen att, efter förutgången varning, frångå honom rättigheten att vaccinera.

Mom. 5. Visar vaccinator eller annan utförare af skyddskoppypning vid dess verkställande vårdslöshet, oförstånd eller oskicklighet, eller tager han, utan att vara dertill berättigad, vaccin af ympad person, böte, der ej straff enligt allmän lag bör följa, från och med två till och med ett-hundra kronor.

Mom. 6. Verkställer någon skyddskoppypning utan att vara dertill berättigad, straffes med böter från och med två till och med tvåhundra kronor, der ej enligt allmän lag högre ansvar bör följa å förfarandet.

§ 14.

Mom. 1. Förseelse mot denna förordning eller mot de enligt densamma meddelade föreskrifter skall åtalas hos polisdомstol, der särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, der sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle, i fråga om klagan öfver domstols eller poliskammares beslut i dessa mål, hvad i allmänhet angående besvär i brottmål är förordnad.

Mom. 2. Förseelserna åtalas af allmän åklagare; egande helsovårds- eller kommunalnämnd ock att för särskildt fall förordna åklagare.

§ 15.

Öfver de beslut, hvilka det efter denna förordning eller de enligt densamma meddelade föreskrifter tillkommer Kongl. Maj:ts befallningshafvande, helsovårds- eller kommunalnämnd att meddela, eger den, som anser sin rätt deraf förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär öfver Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beslut hos Kongl. Maj:t inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut är bestämd, samt öfver helsovårds- och kommunalnämnds beslut hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande inom den tid, som är bestämd för öfverklagande af kommunalstämmas beslut; gällande dock, utan hinder af besvär, beslutet till efterrättelse, intill dess annorlunda kan vara vederbörigen förordnad.

§ 16.

Böter och viten efter denna förordning och de i enlighet med densamma meddelade föreskrifter tillfalla kommunens kassa.

Saknas tillgång till fulla gäldandet af dessa böter och viten, skola de förvandlas enligt allmän lag.

§ 17.

De närmare föreskrifter, som kunna erfordras för tillämpningen af denna förordning, utfärdas af Kongl. Maj:t.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1899.

I sammanhang dermed har Kongl. Maj:t meddelat underrättelse, att, derest de i ofvan intagna förslag angifna grunder för skyddskoppympnings ordnande vunne Riksdagens godkännande, Kongl. Maj:t vore sinnad utfärda vaccinationsreglemente i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett propositionen bifogadt förslag till sådant reglemente af följande lydelse:

Förslag

till

vaccinationsreglemente.

§ 1.

Skyddskoppympning må kunna under alla årstider företagas; dock vare vaccinator, utan att annat aftal särskildt träffats, icke pliktig att under andra tider än från början af maj till slutet af augusti månad hvarje år vid offentligt utlysta vaccinationsmöten förrätta vaccination och revaccination, så framt icke smittkoppor gå i orten eller inom annat med densamma i lifligare förbindelse stående samhälle. I sådan händelse skall inom den eller de trakter och för den tid, medicinalstyrelsen med hänsyn till faran för sjukdomens spridning bestämmer, den offentliga skyddskoppympnings,

utan afseende på årstid, oafbrutet pågå och fortsättas med alla, som infinna sig för ymnings undergående.

§ 2.

Det åligger hvarje vaccinator för hans tjenstgöringsområde:

a) att i början af hvarje kalenderår dels med ledning af uppgifter från presterskapet och vederbörande församlingsföreståndare uppgöra listor, enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär, öfver såväl under närmast föregående året födda som då inflyttade, ännu lefvande och qvarboende vaccinationspligtiga personer, dels ock å samma listor anteckna öfriga personer, som äro skyldiga att undergå vaccination och besigtning;

b) att i samråd med vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnds ordförande bestämma den ordning, i hvilken skyddskoppymningen och den derpå följande besigtningen af de ympade böra företagas; skolande under rättelse om nämnda ordning samt om tid och ställe för ymnings inom olika trakter af tjenstgöringsområdet ej mindre genom ordförandens försorg medelst kungörelse från predikstolen eller på annat lämpligt sätt lemnas allmänheten än äfven af vaccinatören meddelas vederbörande provinsial-, extra provinsial- eller stadsläkare så tidigt, att han må kunna komma till städes, om så prövas nödigt;

c) att i behörig tid förse sig med ympämne, som på requisition utbekommes från medicinalstyrelsens vaccinationskontor eller tillhandahålles hos vederbörande förste provinsialläkare eller med sådan likstälde stadsläkare; dock att vaccinator, som är legitimerad läkare, äfven bör, sedan skyddskoppymningen inom hans tjenstgöringsområde kommit i gång och så länge den för året pågår, sjelf söka bereda sig tillgång till vaccin medelst ymnings från person till person, hvarjemte sådan vaccinator skall uppsamla vaccin från friska och dertill lämpliga barn samt insända densamma till vederbörande förste provinsialläkare eller med sådan likstälde stadsläkare;

d) att på vederbörligen angifna tider och ställen med skyddskoppor ympa alla tillstädeskommande personer, som äro skyldiga att undergå ymnings eller eljest för sådant ändamål anmäla sig;

e) att på sjunde eller åttonde, senast nionde dagen efter verkställd ymnings besigtiga den ympade för utrönande, huruvida skyddskoppor uppkommit, samt fördenskull vid ymnings utförande underrätta den ympade, hans föräldrar eller målsman om tid och ställe för besigtningen;

f) att, derest person, som, på sätt i näst föregående punkt sägs, skall undergå besigtning, icke för sådant ändamål kommit tillstädes å utsatt tid och plats, genast anmäla förhållandet hos vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnds ordförande;

g) att efter verkställd besigtning utfärda intyg, enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär, huruvida ympningen lyckats eller slagit fel, samt, i senare fallet, om och när densamma skall förnyas;

h) att föra noggranna anteckningar öfver alla af honom ympade personer (vaccinationsjournaler) samt årligen före den 16 september insända afskrift af dessa journaler till vederbörande pastorsembete i hans tjänstgöringsområde och, om journalerna innehålla anteckningar rörande person, som är kyrkobokförd annorstädes, jemväl behörigt utdrag till pastors-embetet eller föreståndaren i den församling, der ifrågavarande person är kyrkobokförd;

i) att, derest någon begär förnyadt intyg af beskaffenhet, som i punkten g) sägs, utfärda sådant intyg med ledning af vaccinationsjournalen;

k) att vid hvarje kalenderårs slut till vederbörande helsovårds- eller kommunalnämnd ingifva redogörelse, enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär, för skyddskoppympningen under året; börande dervid uppgift särskildt lemnas dels beträffande de personer, hvilka försummat att låta vaccinera sig eller till deras omvårdnad hörande ympningspligtige, hvarvid äfven de senares namn böra utsättas, eller hvilka, oaktadt sådan uppmaning, hvarom nedan i § 3 mom. 2 sägs, underlåtit att å kungjord tid och plats inställa sig eller dem till besigtning, dels ock om hvad med hänsyn till skyddskoppympningen finnes anmärkningsvärdt eller anses kunna i ett eller annat afseende påkalla åtgärd från helsovårds- eller kommunalnämndens sida; och

l) att noggrant ställa sig till efterrättelse de råd och anvisningar, hvilka med hänsyn till skyddskoppympningen utfärdas af medicinalstyrelsen.

Hvad här ofvan under punkterna e), f), g), h), i) och l) finnes för vaccinator föreskrifvet gäller äfven för öfriga personer, som äro behörige att vaccinera och hvilka, utan att vara till vaccinatorer antagne, utöfva skyddskoppympning; skolande af dem förteckningar å de personer, som blifvit af dem med framgång ympade, uppgöras enligt af medicinalstyrelsen fastställt formulär och årligen före den 1 september aflemnas till helsovårdsstyrelsen i den ort de ympade tillhöra.

§ 3.

Mom. 1. Helsovårdsnämnd eller, der sådan ej finnes, kommunalnämnd åligger:

a) att, sedan vederbörande stads- eller förste provinsialläkare blifvit hörd beträffande kompetensen hos sådana till vaccinatorsbefattning sökande, som ej äro legitimerade läkare, antaga med viss uppsägningstid erforderligt antal vaccinatorer, hvar och en med sitt särskilda tjenstgöringsområde, så ock att, när vaccinator finnes ej längre böra bibehållas vid sin befattning, honom entlediga; skolande i såväl ena som andra fallet derom till Kongl. Maj:ts befallningshafvande sändas underrättelse för att införas i denna myndighets allmänna kungörelser;

b) att med uppmärksamhet följa vederbörande vaccinatorers förhållande i deras tjensteutöfning, gifva dem behöflig del af inkomna förteckningar samt tillse, att såväl vaccinatorerne som andra personer, hvilka gå till handa med skyddskoppypmpning inom orten, iakttaga hvad dem åligger enligt detta reglemente och på grund deraf utfärdade föreskrifter; samt

c) att i anledning af vederbörande vaccinator's årsberättelse vidtaga nödiga åtgärder till skyddskoppypmpningens befrämjande inom orten samt allvarligt tillhålla dem, som sådant försummat, att låta vaccinera och till besigtning inställa sig eller till deras omvårdnad hörande ympningspligtige; skolande nämnden, derest sådant erfordras, anmäla uraktlåtenhet i berörda hänseende till författningssenlig påföljd samt taga på nämnden i öfrigt ankommande mått och steg för rättelses vinnande. Härvid eger nämnden, i händelse af behof, påkalla och erhålla biträde af kronobetjeningen.

Stadgandet i punkten a) om tillsättning och entledigande af vaccinator eger ej tillämplighet i fråga om stadsläkare i stad, der blott en sådan läkare finnes anställd.

Mom. 2. Har vaccinator eller annan behörig utöfvare af skyddskoppypmpning hos helsovårdsstyrelsens ordförande anmält, att person, som bort undergå besigtning, icke för sådant ändamål kommit tillstädes å utsatt tid och plats, skall ordföranden utan uppskof uppmana den besigtningsskyldige eller den, som haft att ombesörja hans inställelse, att ofördröjligen fullgöra hvad honom härutinnan åligger.

Ordföranden vare ock skyldig att, så snart han genom läkares intyg fått tillförlitlig kunskap om något sjukdomsfall af smittkoppor i orten, derom skriftligen underrätta vederbörande pastorsembete eller församlingsföreståndare med uppgift tillika om den insjuknades namn, ålder och bostad.

§ 4.

Mom. 1. Presterskapet samt inspektörer, föreståndare och lärare vid undervisnings- eller uppfostringsanstalter böra låta sig angeläget vara att, i hvad på dem beror, befordra skyddskoppypmpningen och uppmuntra till dess begagnande.

Mom. 2. Pastorsembetet inom hvarje församling åligger:

a) att, efter mottagande af vaccinationsjournalerna, utan uppskof och senast före den 1 oktober i församlingsboken anteckna dem, som i journalerna uppgifvas vara med framgång vaccinerade eller oemottagliga för skyddskoppypmpning, så ock att, när tillförlitlig uppgift att person haft smittkoppor erhållits, derom göra anteckning i församlingsboken; skolande enahanda anteckningar med stöd af företedt flyttningsbetyg eller intyg från vaccinator eller annan behörig utföware af skyddskoppypmpning äfven göras vid inflyttande personers inskrifning i församlingsboken;

b) att på grund af de i punkten a) omförmälda anteckningar särskildt i hvarje utfärdadt flyttningsbetyg eller intyg för intagning i läro- eller uppfostringsanstalt anmärka, om den eller de personer, för hvilka intyget utfärdats, haft smittkoppor eller visat sig oemottagliga för skyddskoppypmpning eller huruvida de undergått lyckad vaccination eller icke;

c) att, sedan fullständiga anteckningar gjorts efter vaccinationsjournalerna, insända de senare till vederbörande provinsial-, extra provinsial- eller stadsläkare; samt

d) ej mindre att före den 16 januari hvarje år till vederbörande vaccinator aflemna förteckning å de under närmast föregående kalenderår inom församlingen födda och dit inflyttade icke vaccinerade barn, som ej redan afidit eller haft smittkoppor eller visat sig oemottagliga för skyddskoppypmpning eller utflyttat, än äfven att, sedan enligt gällande folkskolestadga uppgjorts föreskrifven förteckning öfver de under löpande kalenderåret i skolåldern inträdande och vissa äldre skolpligtiga barn, låta, så snart ske kan, tillställa vaccinatören en lista å de i samma förteckning upptagna barn, hvilka hvarken blifvit vaccinerade eller haft smittkoppor eller visat sig oemottagliga för skyddskoppypmpning; skolande i såväl berörda lista som förstnämnda förteckning uppgift tillika meddelas å barnens samt deras fäders, mödrars eller målsmäns namn och bostad.

Mom. 3. Hvad i detta reglemente är om presterskapet och pastors-embete föreskrifvet gäller i tillämpliga delar äfven om främmande trosbekännares församlingsföreståndare.

§ 5.

Högsta tillsynen öfver skyddskoppypmpningen i riket tillkommer medicinalstyrelsen, som eger att i öfverensstämmelse med gällande författningar meddela råd och anvisningar rörande skyddskoppypmpningens utöfning samt vidtaga alla de åtgärder för dess behöriga vidmagthållande, som af styrelsen bero, och i öfrigt, der så erfordras, till Kongl. Maj:ts pröfning hemställa hvad styrelsen i detta afseende finner nödvändigt eller gagneligt.

§ 6.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande skola, hvar inom sitt län, vaka der-
öfver, att alla kommuner ega tillräckligt antal vaccinatorer och att veder-
börande kommunala helsovårdsstyrelser fullgöra hvad dem med hänsyn till
skyddskoppypmpningen åligger, för hvilket ändamål Kongl. Maj:ts befall-
ningshafvande äfven ega att, då sådant finnes vara af nöden, förelägga lämp-
liga viten. När till Kongl. Maj:ts befallningshafvandes kunskap kommer,
att å någon ort missförhållanden med hänsyn till skyddskoppypmpningen i
ett eller annat afseende förefinnas, skall Kongl. Maj:ts befallningshafvande
tillse, att tjenliga åtgärder för dessas undanrödjande vidtagas.

§ 7.

Beträffande förste provinsialläkares, provinsial-, extra provinsial- och
stadsläkares åliggande i afseende å skyddskoppypmpningen stadgas särskildt
i den för dem utfärdade nädiga instruktion.

§ 8.

Der i stad, som ej deltagar i landsting, särskilda förhållanden påkalla
undantag från de i detta reglemente meddelade föreskrifter, vill Kongl.
Maj:t, på derom af stadsfullmäktige, efter helsovårdsnämndens hörande, gjord
framställning, taga i öfvervägande, huruvida sådant undantag må medgifvas;
skolande, när sålunda ifrågasatt undantagsbestämmelse anses föranleda sär-
skild kostnad, framställningen åtföljas af handlingar, utvisande, att staden
åtagit sig kostnadens bestridande.

Detta reglemente skall träda i kraft den 1 januari 1899, dock hvad Stockholm beträffar med den ändring, som betingas af nådiga förordningen angående mantalsskrifning i denna stad och hvarom meddelas särskilda bestämmelser.

Såsom man torde erinra sig, förehade sistlidet års Riksdag till behandling en af Kongl. Maj:t aflåten proposition rörande samma ämne som den nu föreliggande.

Sammansatta stats- och lagutskottet, hvilket hade att öfver det då föreliggande förslaget afgifva utlåtande, afstyrkte emellertid bifall till detsamma; och blef denna utskottets hemställan godkänd af båda kamrarne.

Nu föreliggande förslag till förordning angående skyddskoppym্পningen är till största delen af samma innehåll som det vid sistlidet års riksdag framlagda. Frånsedt några mindre väsentliga ändringar uti 13 §:s 4:de och 6:te moment i fråga om straffbestämmelserna för försummelse vid vaccinations verkställande eller obehörigt utöfvande af vaccination, betecknar det nu ifrågavarande förslaget i sak endast den skiljaktigheten från det af sistlidet års Riksdag pröfvade förslag, att bestämmelserna om revaccination, hvilken uti det sistnämnda ålades såsom en allmän skyldighet, utgått och ersatts med en i 3 §:s 1 mom. intagen uppfordran till dem, som enligt förslaget hafva bestyr med skyddskoppym্পningen eller öfva tillsyn derå, att befrämja revaccinations verkställande.

Denna skiljaktighet emellan de båda förslagen synes dock utskottet ej vara af sådan betydelse, att deri kan finnas anledning att frångå den uppfattning om behöfligheten och lämpligheten af fullständigt omarbetad förordning angående skyddskoppym্পningen, som af sammansatta stats- och lagutskottet vid sistlidet års riksdag uttalades och hvilken vann Riksdagens godkännande.

Väl må medgifvas, att, såsom departementschefen uttalat, motståndet mot den ifrågasatta förordningen vid sistlidet års riksdag — att döma af under diskussionen inom kamrarne gjorda uttalanden — till stor del rigtade sig mot bestämmelserna om revaccination, men denna omständighet torde ej få tolkas såsom ett erkännande från Riksdagens sida, att Riksdagen mot förslaget i öfrigt ej fann något särskildt att erinra. Tvärtom häntyder sammansatta stats- och lagutskottets uttalande — hvilket ingick såsom mo-

tivering för Riksdagens svarsskrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t — derpå, att revaccinationen ej utgjort något hufvudsakligt och afgörande skäl för Riksdagens afslag å Kongl. Maj:ts framställning, något, som för öfrigt dess mindre bör antagas hafva varit fallet, då Riksdagen ju för denna händelse varit oförhindrad att ur förordningen utesluta bestämmelserna om revaccination.

Huru än härmed må förhålla sig, anser utskottet, att de af sammansatta stats- och lagutskottet till stöd för dess afstyrkande hemställan anförda skäl kunna i all hufvudsak med fog åberopas jemväl för afslag å Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning, och vill utskottet därför, under bifogande af de vid Kongl. Maj:ts proposition till sistlidet års Riksdag fogade tabeller, återerinra om sammansatta stats- och lagutskottets uttalande.

»Det sammansatta stats- och lagutskottet», så lyder ifrågavarande motivering, »till hvilket ifrågavarande proposition öfverlemnats, har pröfvat de skäl, som, enligt statsrådsprotokollet, vederbörande departementschef framdragit för förslaget. Utskottet har emellertid ej af dem kunnat öfvertygas om nödvändigheten af den genomgripande förändring i lagstiftningen angående vaccinationen, som förslaget innebär. Departementschefen har själf anmärkt, att efterlefnaden af nuvarande påbud om vaccinationens begagnande haft till följd, att smittkoppor, som förut ofta anställt svåra härjningar bland Sveriges inbyggare, på senare tid uppträdt mera sällan och mycket lindrigare. Detta synes äfven med fullkomlig tydlighet ådagaläggas af såväl den vid propositionen fogade tabellen n:o 2 som den likaledes bifogade grafiska framställningen öfver i Sverige inträffade dödsfall af smittkoppor på hvarje million invånare under åren 1749—1894. Af den senare framgår, att efter vaccinationens införande i Sverige antalet dödsfall, förorsakade af smittkoppor, högst få år stigit öfver 500 på millionen invånare — sedan år 1810 endast fyra gånger och deraf ej mer än en gång nemligen år 1874, nalkats tusentalet — men deremot under många år ej ens belöpt sig till etthundra. Vid jemförelse med den föregående tiden, då en på liknande sätt beräknad dödsprocent af 3,000, 4,000, 5,000 eller ännu mer ej varit ovanlig, tyda ofvannämnda siffror på, att ganska tillfredsställande förhållanden uti ifrågavarande hänseende inträdd. Tabellen n:o 2 ådalägger bland annat, att i Sverige under de tio åren 1885—1894 hela antalet kända dödsfall i smittkoppor intet år öfverstigit 25 och de flesta åren icke ens uppgått till 10. Om också detta delvis kan bero derpå, att någon mera utbredd koppepidemi icke uppträdt under sagda tid, må likväl

erinras, att, enligt hvad den grafiska framställningen utvisar, någon lika lång tidsperiod aldrig förut kunnat förete lika fördelaktiga siffror. På grund häraf, och då utskottet ej har sig bekant, att något missnöje med nu gällande vaccinationsbestämmelser framträdtt, åtminstone ej i allmänare omfattning, har det syntts utskottet, som om något stöd för yrkandet om skärpning i de nuvarande bestämmelserna angående vaccinationen icke kan hemtas derifrån, att samma bestämmelser skulle på senare tid hafva visat sig otillräckliga.

Det skulle visserligen kunna tänkas, att förhållandena kunde blifva ännu gynsammare och i synnerhet säkerheten mot tillfälliga epidemier ännu större än nu, i fall strängare bestämmelser infördes. Men dervid torde man dels böra tillse, huruvida synnerligen fördelaktigare förhållanden än de i Sverige rådande i verkligheten låta sig vinna, och dels bör man vid bedömandet af reformer i detta hänseende afväga de eventuella fördelarne mot de olägenheter, som komma att uppstå.

I det förstnämnda afseendet kunna värdefulla upplysningar inhemtas af den propositionen bifogade tabell n:o 1, hvilken utvisar, att af de derstädes upptagna länder i Europa endast Skottland och Irland kunna uppvisa gynsammare siffror än Sverige. Enligt departementschefens redogörelse är dock i dessa länder visserligen vaccinationen obligatorisk, men icke revaccination. Alla öfriga i tabellen upptagna länder, äfven de, hvarest en strängare lagstiftning i ämnet, liknande den af Kongl. Maj:t nu föreslagna, är gällande, visa ofördelaktigare siffror. Om också detta delvis kan bero på ogynsammare sanitära förhållanden i allmänhet, torde likväl, då Sverige således får anses vara i ifrågavarande afseende bland de allra bäst lottade land i Europa, ej heller af jämförelse med utlandet något skäl till förändring af nuvarande lagstiftning kunna hemtas.

Men äfven under förutsättning, att någon fördel i ifrågavarande hänseende skulle kunna vinnas genom införande af de skärpta bestämmelser, som Kongl. Maj:t föreslagit, håller utskottet före, att de stora olägenheter och svårigheter, som deraf skulle förorsakas allmänheten, vida öfverväga fördelarne. Vaccinationen, sådan den nu bedrifves, synes hafva tillvunnit sig allmänhetens förtroende, och utskottet är öfvertygad, att detta skall framdeles blifva förhållandet i allt högre grad. Deremot befarar utskottet, att de stränga bestämmelser, som innefattas i Kongl. Maj:ts förslag, möjligen kunna bland befolkningen väcka ovilja, hvilken särskildt torde komma att vända sig emot de föreslagna straffbestämmelserna. Förtroendet för skydds-

koppypmpningen skulle, enligt utskottets förmenande, till och med kunna derigenom rubbas».

Af hvad sålunda anförts föranlåtes utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke
må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 april 1898.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herr *Lindgren*.

Herrar *Husberg*, *Fröberg* och *Ohlsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.

Tab. 1. Böcker i språkskolor inom

Böcker i språkskolor inom	1870		1880		1891	
	Antal	Pris	Antal	Pris	Antal	Pris
1. Svenska språkskolor	10	100	10	100	10	100
2. Engelska språkskolor	10	100	10	100	10	100
3. Franska språkskolor	10	100	10	100	10	100
4. Tyska språkskolor	10	100	10	100	10	100
5. Latin språkskolor	10	100	10	100	10	100
6. Grekiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
7. Hebraiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
8. Arabiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
9. Persiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
10. Indiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
11. Kinesiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
12. Japanska språkskolor	10	100	10	100	10	100
13. Rysska språkskolor	10	100	10	100	10	100
14. Ungarska språkskolor	10	100	10	100	10	100
15. Rumänska språkskolor	10	100	10	100	10	100
16. Serbiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
17. Kroatiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
18. Sloveniska språkskolor	10	100	10	100	10	100
19. Polska språkskolor	10	100	10	100	10	100
20. Litauiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
21. Lettiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
22. Estniska språkskolor	10	100	10	100	10	100
23. Finska språkskolor	10	100	10	100	10	100
24. Isländska språkskolor	10	100	10	100	10	100
25. Norska språkskolor	10	100	10	100	10	100
26. Danska språkskolor	10	100	10	100	10	100
27. Nederländska språkskolor	10	100	10	100	10	100
28. Belgiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
29. Portugisiska språkskolor	10	100	10	100	10	100
30. Spanska språkskolor	10	100	10	100	10	100
31. Italienska språkskolor	10	100	10	100	10	100
32. Franska språkskolor	10	100	10	100	10	100
33. Engelska språkskolor	10	100	10	100	10	100
34. Svenska språkskolor	10	100	10	100	10	100
35. Totalt	350	35000	350	35000	350	35000

BILAGOR.

Tab. 1. Dödsfall i smittkoppor inom

L ä n d e r	1889		1890		1891	
	Invånare	Dödsfall	Invånare	Dödsfall	Invånare	Dödsfall
Sverige	4,774,409	2	4,784,981	2	4,802,751	2
Tyska riket	48,699,520	200	49,214,073	58	49,728,626	49
Danmarks städer	681,551	3	722,244	1	722,244	10
Schweiz	2,944,238	3	2,955,142	32	2,966,046	26
Nederländerna	4,505,932	10	4,510,815	1	4,564,565	10
England och Wales	28,247,151	23	29,015,613	16	29,002,526	49
Skottland	4,013,029	6	4,003,132	0	4,033,180	0
Irland	4,808,728	0	4,717,959	0	4,681,248	7
Frankrikes städer	7,468,452	1,418	7,204,254	1,058	7,454,204	1,164
Ungern med Fiume, Kroatien och Slavonien	Uppgifter saknas		Uppgifter saknas		Uppgifter saknas	
Italien	29,969,654	13,416	30,158,408	7,017	30,347,291	2,915
Belgien	6,093,798	1,212	6,069,321	636	6,136,444	1,300
Österrike.....	omkr. 23,000,000	12,358	omkr. 23,800,000	5,935	omkr. 23,800,000	6,838
Spanien	» 11,864,000	8,472	» 13,000,000	6,183	» 13,010,464	9,081
Ryska riket (inberäknadt Asiatiska Ryssland)	Uppgifter saknas		Uppgifter saknas		» 112,690,000	96,710

vissa länder åren 1889—1893.

1892		1893		Summa			
Invånare	Dödsfall	Invånare	Dödsfall	Antal år	Invånare	Dödsfall	Antal döds- fall på en million invånare.
4,806,865	4	4,824,150	25	5	23,993,156	35	1,5
50,243,179	108	50,757,732	157	5	248,643,130	572	2,3
743,431	0	773,270	0	5	3,642,640	14	3,9
2,976,950	35	2,974,473	15	5	14,816,849	111	7,4
4,621,744	53	4,669,578	190	5	22,872,634	264	11,5
29,403,346	431	29,731,100	1,455	5	145,399,736	1,974	13,6
Uppgifter saknas		Uppgifter saknas		3	12,049,341	6	0,5
4,638,169	0	Uppgifter saknas		4	18,846,104	7	0,4
8,149,348	1,209	8,149,348	821	5	38,425,606	5,670	147,6
omkr. 18,000,000	4,002	omkr. 18,000,000	2,301	2	omkr. 36,000,000	6,303	175,1
30,535,848	1,453	Uppgifter saknas		4	121,011,201	24,801	204,3
6,195,355	2,528	6,262,272	2,103	5	30,757,190	7,779	252,9
omkr. 23,800,000	6,087	omkr. 23,800,000	5,819	5	omkr. 118,200,000	37,037	313,3
9,900,480	6,854	8,312,386	5,194	5	» 56,087,330	35,784	638,0
omkr. 115,529,000	111,383	omkr. 116,255,000	80,027	3	» 344,474,000	288,120	836,4

Tab. 2. I Sverige åren 1870—1894 i smitt-

	1870		1871		1872		1873		1874		1875		1876		1877	
	I.	D.	I.	D.	I.	D.	I.	D.	I.	D.	I.	D.	I.	D.	I.	D.
Enligt medicinalstyrelsens årsberättelse:																
Stockholms stad	746	104	776	111	394	44	1,088	194	4,976	1,206	138	22	14	2	13	3
Stockholms län	120	11	133	18	167	20	362	28	1,654	318	124	31	5	2	2	—
Upsala län	15	4	57	1	17	—	57	5	757	104	86	17	4	—	—	—
Södermanlands län	214	25	40	2	18	1	149	37	1,238	180	163	19	77	14	38	1
Östergötlands län	759	54	395	42	79	4	778	68	2,643	253	611	84	2	1	31	8
Jönköpings län	94	13	37	7	2	—	90	9	158	30	544	68	185	26	4	—
Kronobergs län	15	5	—	—	73	28	160	15	173	17	178	24	107	27	138	45
Kalmar län	376	51	14	3	10	—	102	7	754	117	349	50	8	—	2	—
Gotlands län	151	4	4	—	2	—	7	—	18	3	66	8	73	—	—	—
Blekinge län	—	—	1	—	—	—	—	—	81	7	1,445	310	465	65	5	—
Kristianstads län	40	—	1	1	93	14	147	23	110	9	50	5	40	6	84	8
Malmöhus län	633	58	255	15	745	134	146	22	163	25	118	15	25	2	51	4
Hallands län	25	1	2	—	—	—	7	—	15	3	34	1	8	—	2	—
Göteborgs stad	182	21	99	5	57	7	52	7	274	43	769	158	164	28	16	1
Göteborgs och Bohus län	46	7	47	1	1	—	7	—	237	32	416	60	387	72	21	1
Elfsborgs län	111	39	5	1	20	—	2	—	29	7	170	32	51	5	3	1
Skaraborgs län	17	—	87	7	35	1	12	—	1,036	93	699	75	200	53	11	1
Värmlands län	13	2	8	1	—	—	9	—	230	20	396	59	354	55	276	39
Örebro län	12	1	71	7	12	1	10	2	193	38	42	5	116	18	154	9
Vestmanlands län	2	—	8	—	5	1	—	—	251	30	384	41	54	8	250	13
Kopparbergs län	37	5	82	7	23	1	278	36	1,195	165	218	26	8	2	47	1
Gefleborgs län	90	4	46	1	37	11	1,021	172	396	66	174	28	7	—	34	5
Vesternorrlands län	3	—	—	—	—	—	102	25	8	1	14	2	—	—	12	—
Jämtlands län	33	1	—	—	2	—	—	—	7	3	60	10	1	—	5	1
Vesterbottens län	18	—	18	1	—	—	—	—	20	4	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	3,752	410	2,186	231	1,792	267	4,536	645	16,616	2,774	7,248	1,150	2,355	385	1,199	141
Enligt statistiska centralbyråns befolkningsstatistik	764		329		346		1,122		4,063		2,019		604		357	

Anm. I statistiska centralbyråns på senare tid afgifna berättelser om befolkningsstatistiken erinras, att nu läkares utsago i städerna, men mycket ofullständiga å landsbygden, utom i fråga om folksjukdomar eller farsoter och attest, som endast vid ett fåtal af dödsfall i allmänhet å landsbygden företes för presterskapet. Om de dödsorsaker, styrelsens årsberättelser.

koppor insjuknade (I.) och döde (D.).

1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.	I. D.
9	—	13	6	11	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	3	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	1	2	—	2	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
28	—	—	—	45	—	4	—	12	—	5	—	—	—	—	—	—
5	—	—	—	—	—	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	12	—	4	—	16	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
46	1	—	—	15	—	80	6	—	—	4	—	—	—	—	—	—
6	—	9	—	—	—	40	6	26	1	9	—	10	2	13	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	—	1	—	1	—	—	—	1	1	21	1	—	—	—	—	—
84	13	43	4	147	42	251	56	39	6	38	5	18	—	—	—	—
22	2	381	54	251	32	486	58	337	33	424	55	376	32	17	1	—
36	4	—	—	—	—	30	15	25	5	2	—	—	—	—	—	—
2	—	1	—	19	3	—	—	35	4	164	15	3	—	6	—	—
4	—	13	—	12	—	6	—	—	—	41	1	1	—	6	—	—
15	1	18	2	6	—	11	—	5	2	8	—	13	—	—	—	—
7	2	—	—	—	—	—	—	9	2	64	8	5	—	—	—	—
24	10	1	1	—	—	—	—	14	1	—	—	—	—	—	—	—
35	3	80	5	2	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—
280	24	208	15	—	—	—	—	1	—	3	—	8	—	15	—	—
176	19	29	2	34	1	6	—	7	3	145	19	3	—	7	—	—
82	8	3	—	9	—	20	1	131	26	4	—	1	—	1	—	—
—	—	19	—	—	—	7	1	35	5	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	11	—	3	—	13	1	8	2	4	—	—	—	—
894	91	833	89	569	80	969	144	697	90	949	106	510	39	65	1	30
202	144	175	299	159	125	58	4	2	5	9	2	2	2	2	4	25

såsom förr de till denna statistik ingående uppgifter i afseende på dödsorsakerna äro fullständiga och grundade på våldsamma dödsfall, om hvilka dödsorsaker presterskapet kan enligt regeln lemna uppgifter äfven utan läkares som varit föremål för läkares behandling, vare sig å landsbygden eller i städerna, lemnas redogörelse i medicinal-